

Zuidveld 10 Onnen

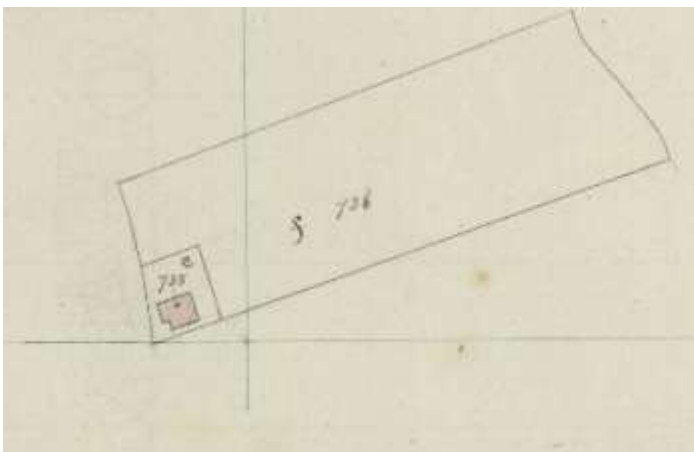
Rijksmonument

Bouwjaar: 1845

Opdrachtgevers: Hendrik Freerks en zijn vrouw Trijntje de Roode

Architect: onbekend

Keuterij van het Westerwoldse type. Een schuur met houten voorschot en in de woning zesruits vensters.

De oudste kaart waarop de boerderij Zuidveld 10 staat aangegeven: een kadastrale hulpkaart van 3 juni 1846.

Bouw- en bewoningsgeschiedenis Zuidveld 10 Onnen

Op 16 december 1842 verkoopt Hindrik Jacobs (vermoedelijk ook bekend als Hindrik Jans) een groot aantal percelen land te Onnen. Hij doet dat op een veiling die gehouden wordt bij de kastelein Roelf Abels in De Jagtwagen te Haren. Tot de percelen die worden verkocht behoren twee akkers land op de zogenaamde Golakker. Koper van deze percelen is Hendrik Freerks. Freerks woont op dat moment in Yde, maar heeft daarvoor samen met zijn vrouw Trijntje de Roode als dienstbode gewerkt bij de heer Duco Gerald Rengers Hora Siccamo op de voorloper van huize Welgelegen te Glimmen. Mogelijk zijn ze na de verkoop van dit pand in 1839 en de daarop volgende afbraak verhuist naar Yde.

In maart 1843 krijgt Hendrik Freerks toestemming om op het aangekochte perceel een woning te bouwen. Blijkbaar had hij zelf geen geld voor de aankoop van de grond en de bouw van de woning, want hij leent f.500,- van Hindrik Jacobs. Op 15 december 1843 leent hij ditzelfde bedrag vervolgens van Hindrik Breeman. Hij kan dan de schuld aan Hindrik Jacobs aflossen. In de op 15 december 1843 opgemaakte notariële akte wordt Hendrik Freerks vermeld als 'landbouwer te Onnen'. Dit lijkt er op te duiden dat hij toen al in de nieuw gebouwde woning woonde. De vermeldingen in de kadastrale registratie lijken echte te wijzen op de stichting van een woning in 1846.

Lang houden Hendrik Freerks en zijn vrouw het in Onnen niet vol. In 1850 worden zij weer vermeld als dienstboden op Welgelegen in Glimmen. Nu bij de weduwe Ludewe Vink op het in 1839 nieuw gebouwde landhuis. Waarschijnlijk was Hendrik Freerks verantwoordelijk voor de bij het landhuis behorende boerderij. In 1868 behoren Hendrik Freerks en zijn vrouw tot de eerste bewoners van het gasthuis voor ouderen Welgelegen in Harenermolen.

Hendrik Freerks blijft tot 1855 eigenaar van Zuidveld 10. Een aantal huurders bewonen het pand van ca 1848 tot 1855: de rietdekker Jacob Koops, de dagloner Harm Hindriks Wieringa en de werkbode Geert Berends de Rink. In 1855 verkoopt Hendrik Freerks het pand aan Albert Baving. Albert komt hier vervolgens wonen met zijn tweede vrouw en vier kinderen uit zijn eerste huwelijk, waarvan dochter Grietje al in 1856 overlijdt.

Albert Baving is wagnaar. Dat betekent dat hij met paard en wagen zijn diensten aanbiedt aan derden. Breed heeft Albert Baving het niet. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het volgende besluit van de burgemeester van Haren dd 2 mei 1863. "Gehoord het verzoek van Albert Baving, wagnaar, wonende te Onnen, te kennen geven, dat hij zijn paard heeft verloren en door eigene mid-

delen niet in staat is weer in het bezit van een paard te kunnen komen en dat hij zonder het bezit van een paard ongetwijfeld tot de diaconie zijne toevlugt zal moeten nemen, waarom hij de vrijheid neemt zich tot het hoofd der gemeente te begeven verzoekende vergunning tot het doen van liefdegaven om zodoende in het bezit eener paard terug te komen.

Gelet op de voorschriften van het Koninklijk Besluit van 22 september 1823 nr 11 [houdende bepalingen nopens het doen van collecten in de kerken en aan de huizen], verleent aan A. Baving bovengenoemd vergunning tot het doen eener inzameling van liefdegaven bijlangs de huizen, teneinde van de opbrengst een paard aan te kopen, onder voorwaarde, dat het op die wijze te verkrijgen paard zal zijn en blijven het eigendom der diaconie van de Hervormde Gemeente te Haren en tot gebruik ter leen zal worden afgestaan aan A. Baving, die daarentegen voor voeding en oppassing van het geleende voorwerp zal zorgen en hetzelfde op den eersten aanvraag zal terug geven."

In december 1863 trouwt dochter Aaltje Baving met Hendrik Uilenberg. Zij blijven een aantal jaren aan het Zuidveld 10 wonen, verhuizen vervolgens naar Anloo, komen in 1874 weer terug naar Onnen, maar waarschijnlijk niet naar Zuidveld 10. Intussen heeft Albert Baving het boerderijtje moeten verkopen. De nieuwe eigenaar is Elizabeth Reiger, dochter van de advocaat Albertus Reiger in Groningen. Zij koopt het pand als belegging. Albert Baving en zijn gezin kunnen er dus blijven wonen. Ook de volgende eigenaren de advocaat en grootgrondbezitter Oncko Quirijn Jacob Johan van Swinderen en de Harense koopman Jans van Dalen zijn beleggers. Jans overlijdt al in 1874, maar zijn erfgenamen houden de woning aan tot 1913.

Intussen is niet helemaal duidelijk tot hoe lang Albert

Baving en zijn vrouw aan het Zuidveld zijn blijven wonen. In 1869 koopt Albert Baving namelijk het boerderijtje Westerveen 11. Vanaf 1874 woont het echtpaar in huize Weltevreden te Harenermolen. Dit onder andere samen met de bovengenoemde Hendrik Freerks en zijn vrouw.

Het is nog niet gelukt vast te stellen door wie Zuidveld 10 tussen 1870 en 1899 is bewoond. Vanaf 1898 is Hendrik Hummel de huurder. Hij blijft dat tot zijn verhuizing in

1919 naar Velakkersweg 1. Vanaf dat jaar wordt Marten Veenhuis de bewoner. Hij heeft de woning al in december 1912 gekocht van de erven van Jans van Dalen. Hij trouwt in 1919 met Grietje Nieborg. In 1929 komt Geesje Berends, de moeder van Grietje, bij hun inwonen. Zij is dan voor de tweede keer weduwe geworden, laatstelijk van Lukas Horst. Geesje overlijdt in 1932.

Marten Veenhuis overlijdt in de woning in 1945. Zijn weduwe Geertje Nieborg in 1977. Het pand wordt vervolgens verkocht.

Gemeente Haren.
BURGEMEESTER en WETHOUDERS van Haren brengen ter openbare kennis, dat **MARTEN VEENHUIS**, arbeider en koemelker, wonende te Onnen, gem. Haren, wegens het verkopen van melk van ondeugdelijke samenstelling bij vonnis van den Kantonrechter te Groningen van 6 Mei 1923 veroordeeld is tot geldboete van f 50 subsidiair hechtenisstraf van 30 dagen.
Burgemeester en Wethouders voornoemd:
D. BOEREMA, Burgemeester.
JAC. WINTERS, Secretaris.

Enige kennisgeving.
Voor ons geheel onverwacht ging van ons heen onze lieve onvergetelijke moeder en oma
GEERTJE NIEBORG
in de ouderdom van bijna 86 jaar, weduwe van Marten Veenhuis.
Onnen, 31 augustus 1977.
Zuidveld 10.
Haren: G. WICHERTJES-VEENHUIS
H. WICHERTJES
Midlaren: K. SANTS-VEENHUIS
A. SANTS
Reinder, Marten, Gerrad, Henk
Onnen: A. EBELS-VEENHUIS
J. EBELS
Gea
De begrafenis zal plaatshebben a.s. maandag 5 september op de Hervormde begraafplaats, Kerkstraat te Haren om ± 11.30 uur.
Correspondentie-adres: Dorpsweg 28, Onnen.

Gebouwinformatie

Periode

in 1847 ontstaan.

Gebouwhistorie

<u>Datum</u>	<u>Gebruik</u>	<u>Straat of wijk, Plaats</u>	<u>Naam van het gebouw</u>
1830		Wijk C Onnen nieuw 052 perceel Haren	
1847		Wijk C Onnen nieuw 052 Haren	

Kadastrale beschrijving

Filiatie

<u>Datum</u>	<u>Kad.nr.</u>	<u>Artikel</u>	<u>Post</u>	<u>Eigenaar</u>
1830	G231	272	21	Jan Jacobs (1768-1842)
1844	G231	818	1	Hendrik Freerks (1797-1873)
1847	G735	818	3	Hendrik Freerks (1797-1873)
1856	G735	758	4	Albert Baving (1809-1879)
1864	G735	1624	1	Elizabeth Reiger (1814-1908)
1865	G735	1456	98	Oncko Quirijn Jacob Johan van Swinderen (1812-1870)
1873	G735	1688	5	Jans van Dalen (1833-1874)
1913	G735	4387	1	Marten Veenhuis (1884-1945)
1979	G735	12623	4	R.L. Kerssemakers
1982	G735	17493	1	J.C. Tollenaar

Kadastrale nummering

1830	Haren G231
1847	Haren G735

Beschrijving

Rijksmonument. Keuterij van het Westerwoldse type. Schuur met houten voorschot. In de woning zesruitsvensters.

Groninger Courant, 2 december 1842

Ten overslaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op vrijdag, den 16 december 1842, des avonds te 5 uren, ten huize van den kastelein R. Abels, te Haren, publiek worden verkocht:

1. ongeveer 6 bunders hooiland, in de Wolddeelen, onder Haren gelegen, toebehoorende aan de erven Hulshoff; 2 een stuk land, de Westerkamp genoemd; 3. een stuk land, Vliksland genoemd; 4. een akker land, Kostverloren; 5. een akker land, Steenberg; 6. een akker land, de Weggeling; 7. een akker land, Olmeland; 8. een stuk land, de Zuurkamp; 9. een stuk land, de Kleine Sikkenkamp; 10. een stuk land, de Groote Sikkenkamp; 11. een sluk land, Tijdverdrijf; 12. een akker land, op de Golakker; 13. een dito; 14. een stuk land, Koeland; 15. een stuk land, de Weidebark; 16. een stuk land, de Hooibark; 17. een akker land, Boerdeel; 18. een stuk land, Schopmaat; 19. een akker land, Vierswat bij de Schopmaat; gelegen te Onnen, toebehoorende aan Hindrik Jacobs.

Alles te aanvaarden op Gregorie 1843.

Akte 16 december 1842

Openbare verkoop landerijen te Onnen door Hindrik Jacobs [= waarschijnlijk Hinderk Jans], wonende te Onnen, ten huize van Roelf Abels. Opbrengst f.6.770,-.

(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 437)

Brief 4 maart 1843 van H. Freerks

Met gepaste eerbied neemt ondergetekende Hendrik Freerks, woonachtig te Yde, gemeente Vries, provincie Drenthe, de vrijheid u te verzoeken, dat hem de vrijheid worde verleend om onder Onnen, gemeente Haren, op de zogenaamde gol-akker, een huis te mogen bouwen en hetzelfde met riet, stroo of pannen te dekken.

Hopende dat het u moge behagen zijn verzoek hem goedgunstelijk in te willigen, teekend hij zich met de meeste hoogachting.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Aantekening in brievenboek dd 4 maart 1843

Het verzoek van H. Freriks om te Onnen een huis te bouwen in handen gesteld van het lid van den raad Hornhuis om berigt en voornamelijk of er ook bezwaren bestaan op het huis met riet of stroo te dekken.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Rapport dd 13 maart 1843 van C. Hornhuis

Door u is in mijne handen gesteld een adres van Hindrik Freerks, woonachtig te Yde, houdende verzoek om op den zogenaamde Golakker te Onnen een huis te bouwen en hetzelfde met riet of stroo te dekken, ten einde voornamelijk op het laatst in genoemde adres uitgedrukt verzoek te dienen van berigt.

Dien ten gevolge heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat het door den adressant te bouwen huis, indien het op de door hem verkozene plaats komt te staan, van het huis van Lukas Horst weliswaar slechts ruim 20

Nederlandsche ellen, maar van dat van Aldert Buringa veel verder zal verwijderd zijn. Daar er echter in de nabijheid van den Golakker geene huizen, dan de twee even genoemde woningen gevonden worden, komt het mij voor, dat het met riet of stroo dekken van het door den adressant te bouwen huis in opzigt tot het verspreiden van brand weinig of geene zwaarigheid oplevert.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Akte 15 december 1843

Hendrik Freerks, landbouwer te Onnen, verklaart de hierna te vermelden akkers land bij publieke verkoop van 16 december 1842 aangekocht te hebben van Hindrik Jacobs [Hinderk Jans], landbouwer te Onnen, voor een som van f.296,-, deze som alsnog aan dezelve schuldig te zijn en daarenboven van dezelve in contante penningen te leen te hebben ontvangen f.204,-, zoodat hij erkent schuldig te zijn aan Hindrik Jacobs.

Deze som wordt hem nu geleend door Hindrik Breeman, zodat hij zijn schuld aan Hindrik Jacobs kan voldoen. Hij verleent daarvoor tot zekerheid van de aflossing en de betaling van rente hypotheek op twee akkers land gelegen op de zoogenaamde Golakker, mitsgaders het daarop door hem dit jaar gebouwde behuizing, nog ongeletterd en genummerd, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie G, nummer 231.

(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 228, Akte 528)

Nieuwsblad van het Noorden, 5 januari 1912

Vastgoed - Onnen.

Bij de publieke verkooping op Woensdag 14 Januari 1912, 's avonds te 6 uur precies, in het café JANSEN te Haren, zal ten verzoeken van de heeren J. MULDER en A. VAN DALEN mede publiek worden verkocht:

Eene Boerenbehuizing, met Schuur, Erf en eenig Bouwland aan den grintweg te Onnen, groot 75 A. 8 c.A., thans in huur bij H. HUMMEL.

S. LOHMAN, Notaris.

Bewoners/Gebruikers

dec 1843	hoofd, landbouwer	Hendrik Freerks
dec 1843	huisvrouw van Hendrik Freerks	Trijntje de Roode
1850	hoofd, rietdekker	Jacob Koops
1850	huisvrouw van Jacob Koops	Grietje Berends
1850	zoon	Jan Koops
1850	zoon	Arent Koops
mei 1851	hoofd, dagloner	Harm Hindriks Wieringa
mei 1851	huisvrouw van Harm Hindriks Wieringa	Barber Pieters van den Borg
12 feb 1852	overlijden	Barber Pieters van den Borg
mei 1852	hoofd, werkbode	Geert Berends de Rink
mei 1852	huisvrouw van Geert de Rink	Anna Maria van der Kaap
26 feb 1853	geboorte	Frederikus de Rink
1855	dochter	Aaltje Baving
1855	hoofd, arbeider	Albert Baving
1855	huisvrouw van Albert Baving	Hillegien Heeres
1855	zoon	Hendrik Baving
1855	zoon	Roelf Baving
16 dec 1856	overlijden	Grietje Baving
1860	dochter	Aaltje Baving
1860	hoofd, wagenaar	Albert Baving
1860	huisvrouw van Albert Baving	Hillegien Heeres
1860	zoon	Hendrik Baving
1860	zoon, arbeider	Roelf Baving
nov 1863	huisvrouw van Hendrik Uilenberg	Aaltje Baving
nov 1863	schoonzoon	Hindrik Uilenberg
12 jan 1864	geboorte	Hillechien Uilenberg
5 jul 1864	overlijden	Roelf Baving
4 apr 1867	geboorte	Albert Hendrik Uilenberg
1900	dochter	Wubbegien Hummel
1900	hoofd, landbouwer	Hendrik Hummel
1900	huisvrouw van Hendrik Hummel	Eitdina Ottens
1900	zoon	Eite Hummel
13 mrt 1901	geboorte	Wolter Hummel
22 feb 1902	geboorte	Egbertien Hummel
19 mei 1903	geboorte	Jan Hummel
6 okt 1904	geboorte	Aukien Hummel
18 mrt 1906	geboorte	Hendrik Hummel
8 jan 1908	geboorte	Grietje Hummel
1918	hoofd, landbouwer	Hendrik Hummel

1918	huisvrouw van Hendrik Hummel	Eitdina Ottens
1919	hoofd	Marten Veenhuis
1919	huisvrouw van Marten Veenhuis	Geertje Nieborg
1927	hoofd, werkman bij de waterleiding	Marten Veenhuis
1929	(schoon)moeder, weduwe van Lukas Horst en eerder van Jan Nieborg	Geesje Berends
1932	hoofd, landbouwer	Marten Veenhuis
6 mei 1932	overlijden	Geesje Berends
1947	weduwe van Marten Veenhuis	Geertje Nieborg
1966	weduwe van Marten Veenhuis	Geertje Nieborg

Adreshistorie

dec 1843	Wijk C Onnen Haren
1850	Wijk C Onnen 38 Haren
1860	Wijk C Onnen 42 Haren
1900	Wijk C Onnen 58 Haren
1918	Wijk C Onnen 74 Haren
1927	Wijk E Onnen 60 Haren
1932	Onnen 69 Onnen
6 mei 1932	Onnen 69 Haren
1966	Zuidveld 10 Onnen

Bronnen

Specificatie vermeldingen

1830

Wijk C Onnen nieuw 052 perceel Haren, kad. Haren sectie G nr. 231
eigenaar: Jan Jacobs (1768-1842) - art. 272/21

1844

Wijk C Onnen nieuw 052 perceel Haren, kad. Haren sectie G nr. 231
eigenaar: Hendrik Freerks (1797-1873) - art. 818/1

1847

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735

info: Bouw van een woning.
eigenaar: Hendrik Freerks (1797-1873) - art. 818/3

1856

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: Albert Baving (1809-1879) - art. 758/4

1864

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: Elizabeth Reiger (1814-1908) - art. 1624/1

1865

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: Oncko Quirijn Jacob Johan van Swinderen (1812-1870) - art. 1456/98

1873

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: Jans van Dalen (1833-1874) - art. 1688/5

1913

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: Marten Veenhuis (1884-1945) - art. 4387/1

1979

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: R.L. Kerssemakers - art. 12623/4

1982

Wijk C Onnen nieuw 052 Haren, kad. Haren sectie G nr. 735
eigenaar: J.C. Tollenaar - art. 17493/1

Register van namen

Baving, Aaltje	
1855	dochter
1860	dochter
nov 1863	huisvrouw van Hendrik Uilenberg
Baving, Albert	
1855	hoofd, arbeider
1856	eigenaar
1860	hoofd, wagenaar
Baving, Grietje	
16 dec 1856	overlijden
Baving, Hendrik	
1855	zoon
1860	zoon
Baving, Roelf	
1855	zoon
1860	zoon, arbeider
5 jul 1864	overlijden
Berends, Geesje	
1929	(schoon)moeder, weduwe van Lukas Horst en eerder van Jan Nieborg
6 mei 1932	overlijden
Berends, Grietje	
1850	huisvrouw van Jacob Koops
Borg, Barber Pieters van den	
mei 1851	huisvrouw van Harm Hindriks Wieringa
12 feb 1852	overlijden
Dalen, Jans van	
1873	eigenaar
Freerks, Hendrik	
dec 1843	hoofd, landbouwer
1844	eigenaar
1847	eigenaar
Heeres, Hillegien	
1855	huisvrouw van Albert Baving
1860	huisvrouw van Albert Baving
Hummel, Aukien	
6 okt 1904	geboorte
Hummel, Egbertien	
22 feb 1902	geboorte
Hummel, Eite	
1900	zoon
Hummel, Grietje	
8 jan 1908	geboorte
Hummel, Hendrik	
1900	hoofd, landbouwer
18 mrt 1906	geboorte
1918	hoofd, landbouwer
Hummel, Jan	
19 mei 1903	geboorte
Hummel, Wolter	
13 mrt 1901	geboorte
Hummel, Wubbegien	
1900	dochter
Jacobs, Jan	
1830	eigenaar

Detailblad gebouw

Haren, Wijk C Onnen nieuw 052

Kaap, Anna Maria van der mei 1852	huisvrouw van Geert de Rink
Kerssemakers, R.L. 1979	eigenaar
Koops, Arent 1850	zoon
Koops, Jacob 1850	hoofd, rietdekker
Koops, Jan 1850	zoon
Nieborg, Geertje 1919	huisvrouw van Marten Veenhuis
1947	weduwe van Marten Veenhuis
1966	weduwe van Marten Veenhuis
Ottens, Eitdina 1900	huisvrouw van Hendrik Hummel
1918	huisvrouw van Hendrik Hummel
Reiger, Elizabeth 1864	eigenaar
Rink, Frederikus de 26 feb 1853	geboorte
Rink, Geert Berends de mei 1852	hoofd, werkbode
Roode, Trijntje de dec 1843	huisvrouw van Hendrik Freerks
Swinderen, Oncko Quirijn Jacob Johan van 1865	eigenaar
Tollenaar, J.C. 1982	eigenaar
Uilenberg, Albert Hendrik 4 apr 1867	geboorte
Uilenberg, Hillechien 12 jan 1864	geboorte
Uilenberg, Hindrik nov 1863	schoonzoon
Veenhuis, Marten 1913	eigenaar
1919	hoofd
1927	hoofd, werkmán bij de waterleiding
1932	hoofd, landbouwer
Wieringa, Harm Hindriks mei 1851	hoofd, dagloner